

L'ESPILL

REVISTA FUNDADA PER JOAN FUSTER
SEGONA ÈPOCA / NÚM. 14 / TARDOR 2003

DIRECTOR: Antoni Furió

CAP DE REDACCIÓ: Gustau Muñoz

CONSELL DE REDACCIÓ:

Xavier Antich, Juli Capilla, Olga
Dénia, Martí Domínguez, Ferran
Garcia-Oliver, Isidre Martínez
Marzo, Vicent Olmos, Faust
Ripoll, Pau Viciano

CONSELL ASSESSOR:

Cèlia Amorós, Joan Becat,
Manuel Borja-Villel, Eudald
Carbonell, Narcís Comadira,
Manuel Costa, Alfons Cucó (†),
François Dosse, Antoni Espasa,
Ramon Folch, Mario Garcia
Bonafé, Salvador Giner, Josep
Fontana, David Jou, John
Keane, Giovanni Levi, Isabel
Martínez Benlloch, Joan
Francesc Mira, Javier Muguerza,
Francesc Pérez Moragón,
Damià Pons, Josep Ramoneda,
Ferran Requejo, Vicenç Rosselló,
Xavier Rubert de Ventós, Pedro
Ruiz Torres, Vicent Salvador,
Josep-Maria Terricabras,
Vicent Todolí, Enzo Traverso,
Josep Antoni Ybarra

Edita: Universitat de València
i Edicions Tres i Quatre

Redacció, administració i subscripcions:
Publicacions de la
Universitat de València
c/ Arts Gràfiques, 13 46010 València.
Tel.: 96 386 41 15 Fax: 96 386 40 67
a/e: lespill@uv.es

Disseny gràfic: Enric Solbes
Fotocomposició i maquetació:
Publicacions de la
Universitat de València

Impressió: Guada Impresores, SL
Distribució: Enlace S.A.

Tels.: 96 166 60 33 / 93 441 27 80 /
971 71 30 78

ISSN: 0210-587 X

Dipòsit legal: V-2686-1979

Preu d'aquest número: 9 euros

EDITORIAL

Durant molt de temps, la construcció d'una Europa política ha estat considerada com a molt positiva per l'opinió majoritària. En termes històrics la integració europea s'albirava com la possibilitat més versemblant de superar una història marcada pels enfrontaments, la divisió i les guerres. A l'Estat espanyol, a més, la plena inserció europea aportava una garantia addicional de solidesa democràtica, un aspecte gens trivial si mirem enrere, als déficits i esquinçaments de tota mena, per als quals –aquesta era la convicció– Europa n'era la solució. A més, des del punt de vista estrictament econòmic, la participació en el projecte europeu era la condició per a compartir un espai de benestar que, si sumava esforços, podia plantejar-se objectius ambiciosos en el terreny científic i tecnològic, per exemple, i competir millor en un món d'escalas cada vegada més àmplies.

La ciutadania europea, d'altra banda, aportava la seguretat que moltes coses no podrien ja fer-se a l'*hispanico modo*, que per aquesta via les conviccions i pràctiques democràtiques, la tolerància i el pluralisme, arrelarien molt més i assolirien el caràcter d'irreversibilitat tan desitjat. En aquest context, a més, i malgrat que la matèria és contradictòria, les possibilitats dels pobles sense estat serien majors –hom pensava– pel que fa al reconeixement de la diferència i a l'eixamplament de l'autogovern per la via, si més no, del principi de subsidiarietat, dels esquemes federals i, potser, de la racionalització de competències associada a la redefinició de la funció dels estats tradicionals, tocats d'arcaisme.

Però vet ací que els darrers temps aquests somnis enlluernadors comencen a esquarterar-se i que, per exemple, una de les opinions més europeistes del continent –la nostra– comença a donar mostres d'un escepticisme creixent. Fins ara són encara petits signes, si es vol, però podrien marcar una orientació.

D'entre les causes possibles, certament, no n'és la de menor entitat la frustració intuïda davant la publicació del projecte de Constitució europea, que no deixa cap espai, cap respir, als pobles amb perfil nacional, però sense estat propi, al nou esquema institucional. També hi compta, és clar, la manca de reconeixement de la llengua catalana, un fet absolutament injust des de qualsevol perspectiva comparada.

Però és que hi ha més factors, d'abast general, que projecten ombres sobre una construcció basada exclusivament en els estats existents, ara ampliat fins a vint-i-cinc, alguns d'una

entitat molt menor que les unitats subestats amb consistència nacional. La divisió política arran del conflicte d'Iraq deixa entreveure que Europa és fràgil davant la seducció de la gran potència mundial, i que manca d'una veu unificada en temes transcendents. La introducció de l'euro, tan benvinguda, ha comportat pressions inflacionistes no reconegudes. Els suecs tenien bones raons per al no, una resposta que sovintejava massa quan Europa es posa a referèndum. El Pacte d'Estabilitat és una gàbia de ferro davant l'atur i la recessió, i França i Alemanya malden per desempallegar-se'n, tot i el dogmatisme que exhibeixen uns altres socis. En el nostre entorn, la perspectiva d'una reducció dràstica dels fons comunitaris, a partir del 2007, potser refredarà els entusiasmes europeistes. La convergència amb Europa –en termes socials, tecnològics i de benestar– és més de façana que un fet real, i creix la sospita que s'ha malaguanyat una ocasió històrica, en part perquè no hi ha hagut un control rigorós de l'ús d'aquest mannà.

I tothom es pregunta com es podrà gestionar un mosaic de vint-i-cinc estats en termes d'eficàcia política i de participació. ¿Per ventura no s'assemblarà més a una zona de lliure comerç, amb pocs mecanismes de compensació i de cohesió, sense capacitat real per projectar una veu pròpia al món i per definir polítiques homogènies? No era aquest, precisament, el projecte que havia nodrit una opinió decididament proeuropea. No era aquest, d'altra banda, l'horitzó històric que marcaren, en els temps més foscos, els pares de la idea europea. Ara: també és cert que amb líders com Berlusconi, Aznar o Blair, i amb redactors de constitucions com Giscard d'Estaing, no és molt més el que es pot esperar. Sembla com si la manca d'ambició i de visió històrica –palesa també en algunes definicions excloents de la condició europea– hagués fet recular en el temps un projecte que fou engrescador, però que ara apareix més aviat malmès.

Josep Lluís Blasco, *in memoriam*

La recent desaparició de Josep Lluís Blasco ha arrabassat a la nostra cultura un dels seus referents més valuosos en el camp del pensament. Filòsof, professor, introductor dels corrents epistemològics contemporanis, Blasco fou també un home polític fidel sempre a un compromís pregon amb el seu poble. A tall d'homenatge publiquem en aquestes pàgines l'article del seu deixeble Tobies Grimalts sobre la seua trajectòria. Al número d'hivern publicarem una altra aportació sobre el pensament de Josep Lluís Blasco a càrrec d'Antoni Defez, autor així mateix del poema a la seua memòria aparegut al número 13 de la nostra revista.